

Ikona Matky ustavičnej pomoci

Ikona Matky ustavičnej pomoci patrí k najznámejším a najrozšírenejším ikonám Panny Márie na svete. Originálna ikona sa nachádza v Chráme sv. Alfonza v Ríme a je namaľovaná na cédrovom dreve rozmerov 53 x 41,5 cm. Presný dátum vzniku nie je známy. Niektorí uvádzajú, že pochádza z 12. storočia. Posledné vedecké výskumy dosky ikony ju datujú medzi roky 1325 – 1480. Ide o byzantskú ikonu. Tradícia hovorí, že z ostrova Kréta ju v 15. storočí ukradol istý obchodník, ktorý ju priniesol do Ríma. Najprv si ju uchovávali v rodinách, ale už 27. marca 1499 ikonu nachádzame v Kostole sv. Matúša na Esquiline, ktorý spravovali augustiniánski mnisi. Odvtedy sa datuje verejná úcta Panny Márie s titulom Matky ustavičnej pomoci. V tomto kostole sa potom ikona uctievala tristo rokov. Počas napoleonských vojen v roku 1798 bol kostol a kláštor augustiniánov zničený a zbúraný. Redemptoristi si v Ríme v roku 1855 zakúpili pozemok, na ktorom postavili svoj generálny dom a Kostol sv. Alfonza. Bolo to na mieste, kde kedysi stál Kostol sv. Matúša. V tom čase sa za zvláštnych okolností znovu objavila ikona Matky ustavičnej pomoci. Generálny predstavený redemptoristov Nicolas Mauron sa obrátil na pápeža Pia IX. s prosbou, aby ikona Matky ustavičnej pomoci bola umiestnená v novopostavenom Kostole sv. Alfonza. Pápež súhlasil, a tak 26. apríla 1866 bola ikona slávnostne vystavená na verejnú úctu v Kostole sv. Alfonza na Via Merulana. Keď pápež Pius IX. odovzdával túto ikonu redemptoristom, povedal: „*Urobte ju známou na celom svete.*“ Redemptoristi vyplnili jeho prianie a kdekoľvek pôsobia, tam šíria úctu k nej. Prvá overená kópia ikony Matky ustavičnej pomoci prišla na Slovensko pravdepodobne v roku 1925 a je uctievaná v gréckokatolíckom Chráme sv. Cyrila a Metoda v Stropkove.

Aká je symbolika ikony? Čo nám hovorí? Na prvom mieste nám ikona sprítomňuje toho, koho znázorňuje. Je miestom stretnutia a modlitby. Len pokojnou a vytrvalou kontempláciou ikony spoznávame jej bohatstvo a začíname rozumieť jej posolstvu.

Na ikone vidíme zobrazenú Panu Máriu s Ježišom na rukách a archanjelov. Na pravej strane je archanjel Gabriel a na ľavej archanjel Michal, v rukách držia nástroje Pánovho umučenia. Krásna Máriina tvár je ľahko nachýlená k dieťaťu, ale jej zrak je prenikavo upretý práve na toho, kto hľadá na obraz. Je to pohľad lásky, súcitu, vážnosti. Pohľad, ktorý veľa hovorí. Akoby sa Mária prihovárala pozerajúcemu sa na ňu. Mária hovorí aj svojím gestom, pravou rukou ukazuje na svojho Syna. Je to črta ikony Hodigitrie, kde Mária ukazuje cestu a vedie nás tou cestou k Ježišovi. Jej posolstvo z Kány Galilejskej: „*Urobte všetko, čo vám povie*“ je stále aktuálne. Plná nežnosti a lásky voči nám sa pozerá na nás s materinskou starostlivosťou a ukazuje nám najistejšiu cestu k šťastiu – svojho Syna. On je totiž cesta, pravda a život (porov. Jn 19, 25). Ježiš je ten, koho nám Mária chce dať.

V strede ikony pútajú našu pozornosť ruky Márie a Ježiša. Vyjadrujú ich vzájomnú spätosť. Ježiš sa oboma rukami drží Máriinej pravej ruky. Vieme, že ako malé dieťa sa plne zveril do jej rúk, tak aj teraz v nebi vkladá do jej rúk všetky

milosti, aby nám ich rozdeľovala. V Máriinej ruke, vždy ochotnej pomáhať, je miesto aj pre naše ruky. Chyťme sa jej pevne modlitbou a pravou úctou.

Nad stredom čela žiari osemcípa zlatá hviezda, o niečo nižšie po pravej strane hviezda – kríž. Hviezda symbolizuje panenstvo Márie pred narodením Ježiša a po ňom, a zdôrazňuje úlohu Márie ako hviezdy, ktorá vedie k Ježišovi ako betlehemska hviezda mudrcov z východu. Ikona zdôrazňuje človečenstvo Ježiša a zmysel jeho umučenia. Symbolom jeho človečenstva je jeho bosé chodidlo, ktoré odhaľuje uvoľnený sandál. Význam tohto padajúceho sandálu je rôzne vysvetľovaný. Jedni v ňom vidia moment Ježišovho strachu z Golgoty, iní veľkosť Márie, ktorá bola hodná Ježišovu obuv zaviazať, na čo sa necítil hodný sv. Ján Krstiteľ.

Tvár malého Ježiša má charakteristické črty mládenca. Už ako dvanásťročný v chráme vedel, že má vyplniť vôľu Otca. Ježiš je záchranca, ktorý prišiel spasiť všetkých ľudí. Toto poslanie uskutočnil skrze svoje umučenie a smrť. Preto anjeli držia v rukách nástroje umučenia – archanjel Gabriel grécky kríž a štyri klince a archanjel Michal nádobku, kopiju a tyč so špongiou. Ježiš vidiac anjela zvestujúceho umučenie vystrašený hľadá ochranu na rukách Márie, a pritom mu padá sandál. Mária je tu bolestnou Matkou. Stála blízko pri kríži. Aj ikona Matky ustavičnej pomoci vyjadruje túto blízkosť a hlavne ochotu pomôcť v utrpení a bolesti.